

ואותם שמתכבדים ממון מהנפש, אם היו נותנים לו כל התורה במאה זוזים, לא היו נותנים אותם בשבילה, משום שהממון חביב עליהם מהנפש, ומה שירא ואהב אותו, אינו אלא בשביל הממון. זה ששם את הממון עקר, והתורה שאהב הקדוש ברוך הוא טפל, האהבה והיראה הזו לא מחשיב הקדוש ברוך הוא, אלא העקר של האהבה והיראה של הקדוש ברוך הוא, שאף על גב שהוא אוהב ממנו מנפשו, שיהב אותו בממונו, במה שהוא חשוב עליו, ולא בטפל שלו, לכך נאמר בכל מאדף. וכאן מי שמתחשב נפשו מממונו, והיה נותן כל הממון שבעולם ולא היה נזק אפילו באיבר קטן שיש בו, לכך נאמר בכל נפשך, במה שאהב אותו.

תקון חמישי

זהו תקון כ"ו

בראשית, פי באש יהו"ה נשפט, אלהיים - בעלי הדין, ועליו נאמר אלהיים לא תקלל, בודאי כמו שנאמר למעלה פי אלהיים שפט זה ישפיל וזה ירים, כף צריך להיות הדין למטה, את זה ישפיל בדין ואת זה ירים, כפי מעשיו, לזה מטה כלפי חסד, לזה כלפי גבורה, האמת באמצע, ומשום זה נקרא דין אמת. אלהיים - הפס"א בחשבון, ששם י"ה שהיא חכמה ובינה, זה שמי עם י"ה - שלש מאות ששים וחמש מצד השמאל, וזה י"ה מן אלהיים, ה' על י' נקבה. וכן הדין דן, צריך שהוא יהיה יושב ובעלי הדין עומדים, כמו שלמעלה, שנאמר בקדוש ברוך הוא ויבאו בני האלהיים להתיצב על יהו"ה, הוא יושב,

ואיננו דמתכבין ממונא מנפשא, אם הו' יהבין ליה כל אורייתא במאה זוזי לא הו' יהבין להו בגינה, בגין דממונא חביב עלייהו מנפשא, ומה דדחיל ורחים ליה לאו איהו אלא בגין ממונא, האי דשוי ממונא עקרא ואורייתא דרחים קודשא בריך הוא טפל, האי רחימו ודחילו לא חשיב ליה קודשא בריך הוא, אלא עקרא דרחימו ודחילו דקודשא בריך הוא, דאף על גב דאיהו רחים ממוניה מנפשיה, דירחים ליה בממוניה, במה דאיהו חשיב עליה, ולא בטפל דיליה, לכך נאמר בכל מאדף, וכן מאן דחשיב נפשיה מממוניה, והוה יהיב כל ממונא דעלמא ולא הוה נזיק אפילו באברא זעירא דאית ביה, לכך נאמר בכל נפשך במאי דרחים ליה.

תקונא חמישאה

(זהו תקון כ"ו)

בראשית (ישעיה סו טז) פי באש יהו"ה נשפט, אלהיים מארי דינא, ועליה אתמר (שמות כב כז) אלהיים לא תקלל, בודאי כמה דלעילא אתמר (תהלים עה ח) פי אלהיים שפט זה ישפיל וזה ירים, כף איהו צריך למהוי דינא לתתא, לךא ישפיל בדינא ולךא ירים, כפום (דף קמא ע"ב) עובדוי, לךא מטה כלפי חסד, לךא כלפי גבורה, אמת באמצעיתא, ובגין דא אתקרי דיין אמת, אלהיים הפס"א בחושבון, דתמן י"ה דאיהי חכמה ובינה, זה שמי עם י"ה שס"ה מסטרא דשמאלא, ודא י"ה מן אלהיים, ה' על י' נוקבא.

וכד דיין איהו דן, צריך למהוי איהו יתיב ובעלי דינא קיימין, כגוונא דלעילא, דאתמר בקודשא בריך הוא (איוב א ו) ויבאו בני

האלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, אִיהוּ יְתִיב, וְאִינוּן קִיּוּמִין לְמִתְבַּע דִּינָא, וּבְגִין דְּשִׁטָּן יַעוּל בִּינְיֵיהוּ לְמִתְבַּע חוּבֵיהוּן דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אִינוּן בְּמִטְוֹלָא עֲלֵיהּ, עַד דְּהָהּ דָּן לְהוּן וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, וְעוּד לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, לְשִׂאָלָא וּלְמִתְבַּע דִּינָא לְגַבֵּי (ג"א קמ"ו) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהו"ה, כַּד נְהִיג עֲלִמָּא בְּרַחֲמִין, וּמְקַטְרְגִין וְתַבְעִין דִּינָא, וְדָא אִיהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה. וְתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, יְהו"ה עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, דְּשִׂאָלִין וְתַבְעִין דִּינָא מְגַבּוּרָה בִּי דִּינָא רַבְרָבָא, דְּקִיּוּמָא עַל עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, וְדָא הוּא עַל יְהו"ה, עַל דְּמְקַרְבִּין דִּינִין קָדָם גְּבוּרָה אֲתָמַר בְּהוּן לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, דְּאָף עַל גַּב דְּבְנוֹי אִינוּן יִשְׂרָאֵל לִית לֵיהּ רִשׁוּ לְאַעְבְּרָא עַל דִּינָא, דְּאוּרִייתָא בְּדִינָא אֲתִיְהִיבַת, וְאוּמִי עֲלָה דְּלֹא יַעְבֵּר עֲלָה, וּלְגַבֵּי דִינָא גְּבוּרָה אִיהִי בְּאֲמַצְעִיתָא, וְחֲסֵד מִימִינָא, וְעֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא מְשִׂמָּאֵלָא, וְכָל דִּינִין מֵהֵאֵי אֲתַר תְּלִיין, וְכָל סְפִירָן כְּלָהוּ אֲתַקְרִיאוּ דִּינִין גְּבוּרָה וְאַפִּילוּ יְהו"ה.

וְהֵם עוֹמְדִים לְתַבְעֵי דִין, וּמְשׁוּם שְׁשִׁטָּן נִכְנָס בִּינֵיהֶם לְתַבְעֵי אֵת חֲטָאֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵם בְּמִשְׁא עֲלֵיו עַד שְׁהִיָּה דָן אוֹתָם, וְזֵהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה. וְעוּד לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, לְשִׂאָל וּלְתַבְעֵי דִין אֲצֵל (לפני) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשִׁמְנֵיג הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים, וּמְקַטְרְגִים וְתוֹבְעִים דִין, וְזֵהוּ לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה. וְעוּד לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, יְהו"ה הָעֲמוּד הָאֲמַצְעִי, שְׂשׂוֹאֵלִים וְתוֹבְעִים דִין מְגַבּוּרָה, בֵּית הַדִּין הַגְּדוֹל שְׁעוּמַד עַל הָעֲמוּד הָאֲמַצְעִי, וְזֵהוּ עַל יְהו"ה, עַל שְׁמַקְרִיבִים הַדִּינִים לְפָנֵי גְבוּרָה נְאֻמַר בְּהֵם לְהִתְיַצֵּב עַל יְהו"ה, שְׂאָף עַל גַּב שְׂבָנֵי הֵם יִשְׂרָאֵל, אִין לוּ רְשׁוּת לְהַעֲבִיר עַל הַדִּין, שְׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּדִין, וְנִשְׁבַּע עֲלֶיהָ שְׂלֵא יַעֲבֹר עֲלֶיהָ, וּלְגַבֵּי הַדִּין, הַגְּבוּרָה הִיא בְּאֲמַצְעֵי וְחֲסֵד מִמִּין, וְהָעֲמוּד הָאֲמַצְעִי מְשִׂמָּאֵל, וְכָל הַדִּינִים תְּלוּיִים מִן הַמְּקוֹם הַזֶּה, וְכָל הַסְּפִירוֹת כְּלָן נִקְרְאוּ דִינִים גְּבוּרָה, וְאַפִּילוּ יְהו"ה.

דִּין ראשון, הַאֲחָד נִקְרָא דִין לְדוּן בְּחֻנְקָא, וְנֶאֱמַר לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ. אָמַר לוֹ: אֲלַעְזֹר בְּנֵי, כְּאִן צְרִיף לְחַדֵּשׁ דְּבָרִים, יֵשׁ עֵץ וַיֵּשׁ עֵץ, זֵהוּ שְׁכַתּוּב כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וַיֵּשׁ אָדָם שְׁהוּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְחֲטָאוּ שֵׁל אָדָם הִיא נִבְלָתוֹ שֵׁל אָדָם הַרְאִשׁוֹן שְׁהִיא עֵץ הַחַיִּים, לֹא צְרִיף לְתִלוֹת בּוֹ חֲטָא זֶה. זֵהוּ שְׁכַתּוּב לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, שְׁמִי שְׂאֲכַל מִהָעֵץ שְׁלוֹ, שְׁהוּא עֵץ הַחַיִּים, נֶאֱמַר בּוֹ וְאֲכַל וְחִי לְעֹלָם.

וְעוּד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ - הָעֵץ שֵׁל כְּאִן זֶה תְּלִמִּיד חֲכָם שְׁמַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה שְׁהִיא עֵץ חַיִּים,

דִּינָא קַדְמָאָה חֲדָא אֲתַקְרִי דִין לְדוּן בְּחֻנְקָא, וְאֲתָמַר (דְּבָרִים כ"א כ"ג) לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ. אָמַר לֵיהּ אֲלַעְזֹר בְּרִי, הֲכָא צְרִיף לְחַדֵּשׁא מְלִין, אִית עֵץ וְאִית עֵץ, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב (שם) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְחוּבָא דְּאָדָם אִיהִי נִבְלָתוֹ דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, לֹא צְרִיף לְתִלְיָא בֵּיה חוּבָא דָא, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, דְּמָאן דְּאֲכַל מִעֵץ דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, אֲתָמַר בֵּיה (בראשית נ' כ"ב) וְאֲכַל וְחִי לְעוֹלָם.

וְעוּד לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ, עֵץ דְּהֲכָא דָא תְּלִמִּיד חֲכָם דְּאֲשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא דְּאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, הֲדָא הוּא

הַדָּא הוּא